

StOKpaardje

Nieuwsbrief van Stichting 't Oude Kinderboek
jaargang 11, nummer 4, 2015

Colofon

Stichting 't Oude Kinderboek
Brink 70
7411 BW Deventer
[0570-675700](tel:0570-675700)
info@stichtingtoudekinderboek.nl
www.stichtingtoudekinderboek.nl
issn 1873-9474 (gedrukt)
issn 2211-7989 (online)
IBAN NL18 RABO 0140 7488 65
StOK is een ANBI

Doelstelling:

Het verzamelen, bewaren, ter inzage geven, uitlenen van en informeren over in principe niet recent verschenen kinder- en jeugdliteratuur, in het bijzonder uit het Nederlandse taalgebied.

Redactie StOKpaardje:

Lot van den Akker, Tineke Aronson,
Candida van der Horst, Petra Cremer
(technische realisatie)

Van het bestuur

We zijn in de herfst beland. Letterlijk wel te verstaan. Want ondanks wat zorgelijke berichten rondom StOK zijn we vol energie bezig met StOK, nu en in de toekomst. Zorgelijk omdat de gemeente aan de bibliotheek een grote bezuinigingsopdracht heeft gegeven en er dus minder mogelijkheden zijn om "inwoners/partners" zoals StOK, te faciliteren. Ook liet de directeur van de bibliotheek ons weten dat de nieuwbouw 1000 m2 minder ruimte heeft dan eerder gedacht. Onze overeenkomst met de bibliotheek loopt tot mei 2019, dus we kunnen zeker mee verhuizen. Maar voor onze voorraad op de Thomas Zolder moeten we een andere oplossing vinden! Als bestuur zijn we sinds de zomer in overleg met diverse partners om samenwerkingsmogelijkheden te onderzoeken. Gesprekken zijn/worden gevoerd met o.a. de Atheneumbibliotheek, Deventer Verhaal/Speelgoedmuseum, SESEM, de KB. In een overleg met medewerkers op 14 september hebben we met elkaar gesproken over de situatie en diverse toekomstscenario's de revue laten passeren.

Deventer Boekenstad???? Medewerkers en bestuur vroegen zich 14 september af waar die slogan nog voor staat.....

Maar we spraken af dat wij ons niet van de wijs laten brengen. StOK heeft vaker met dit bijltje gehakt. We weten wat ons te doen staat: zorg dragen voor een mooie collectie oude kinderboeken ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid.

Als u ideeën heeft voor de toekomst van StOK, zend deze aan het bestuur.

Namens het bestuur,
Pim van Hulst, voorzitter StOK.

Stichting 't Oude Kinderboek heeft ernaar gestreefd om de rechten betreffende de illustraties en de afbeeldingen te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten hierop te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot Stichting 't Oude Kinderboek wenden.

Zonder toestemming van StOK mag niets uit de artikelen worden overgenomen.

Vitrines

In de vitrine in de hal van de Bibliotheek Deventer stond sinds het begin van het nieuwe schooljaar een verzameling van boeken die over de middelbare schooltijd gingen. Geen HAVO of VWO, maar HBS, Gymnasium, Mulo en Huishoudschool (de Spinazie-academie). Ook natuurlijk verschillende versies van de klassieker *Schoolydillen*. Het was leuk om naast elkaar te zien hoe het 2B, III a, de vierde klas en de kinderen in het laatste schooljaar verging. Het geheel werd kracht bijgezet door enkele attributen uit het schoolleven: een rekenliniaal, tekendriehoeken, passerdozen, een volgekladderd etui, een aantal oude vulpenpen en een vulpeninkt flesje.

Tijdens de Kinderboekenweek herhaalden we wegens groot succes onze uitstalling van oude kinderboekenweekgeschenken. Wie heeft er nog voor ons het mini-sprookjesboekje in een luciferdoosje met piepklein loepje uit 1966? We zouden er erg bij mee zijn!

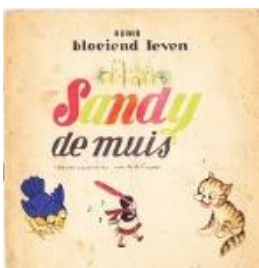
Na de Kinderboekenweek, omstreeks eind oktober, komt het onderwerp van de Kinderboekenweek week "Raar maar waar!" in de vitrine te liggen. Met dit thema wordt de nadruk gelegd op natuur, techniek en wetenschap. Ook de fantasie hierover komt aan bod, denk hierbij aan Jules Verne en Het radio-spook van L. Roggeveen. Tijdens de boekenweek zelf lagen deze boeken op de display-tafels.

In de grote vitrine in onze huiskamer "Lijsje Lorresnor" was het werk van Johan Kieviet te bewonderen. Behalve natuurlijk de alom bekende "Dik Tromboeken", lagen er ook veel onbekendere werken van deze schrijver, zoals *Het badreisje van Cor Slung*, *Jaepi- Jaepie*, *In den Otter* en *Wilde Bob*. Veel bekender zijn *Fulco de minstreel*, *Het slot op den Hoef* en *Kleine Olle en zijn ekster*. Van "Dik Trom" hadden we de oudste en mooiste exemplaren van de Thomas Zolder gehaald. Oktober is de "maand van de geschiedenis", met dit jaar als thema "Droom en Daad". In kinderboeken werden vroeger vaak, op behoorlijk moralistische wijze, vaderlandsliefde en de daarbij behorende heldendaden verheerlijkt. Maar ook in het klein werden vaak dromen nagestreefd en bereikt. Dit maakt het onderwerp erg breed en daarom proberen we ons een beetje te houden aan de precisering van het onderwerp: 70 jaar bevrijding van Nederland en 40 jaar onafhankelijkheid van Suriname. Met boeken van Miep Diekmann en Lisa Tetzner.

In de kleine platte vitrine lag een verzamelingetje van boeken die over speelgoed ging. *Levend speelgoed* van mevr. Osselen-van Delden, *Onraad in Speelgoedland* door S. Bitossi en *Noddy, groot feest in Speelgoedland* door Enid Blyton. Dit opgevrolijkt met oud speelgoed, houten huisjes "Steiff" pluchen beesten en blikken opwindspeeltjes. Hierna komt in oktober het thema "Herfst" aan de beurt, met de mooie boekjes van Rie Cramer, *Harm-Jan en Tie-ne-ke in de herfst* door M. Bakker en *Jaap en Gerdientje, een herfst vol avonturen* door Anne de Vries. En natuurlijk *Paulus en de Eikelmantjes* van Jean Dulieu met echte eikelmantjes!

Recent geschonken boeken

Onraad in speelgoedland door Sergio Bitossi, vertaald door Ineke Klosters, met tekeningen van Ridolfi in kleur en zwart/wit. Uitgegeven in 1968 door uitgeverij Cantecler te De Bilt. Serie Gouden Haantjes nr. 6. 246 pagina's. Afmetingen 9 bij 12,5 cm. Leeftijd 6-10 jaar. Genre: fantasie, levend speelgoed.

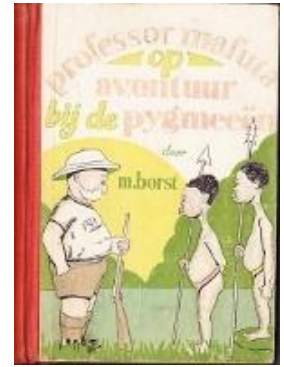

Sandy de muis door N. B. Cooper (tekst en illustraties). Plaatjes in kleur. Uitgegeven rond 1950 door Chagor. Serie Bloeïend Leven nr. 5. 8 pagina's. Afmetingen: 20 bij 21 cm. Genre: kleuterboeken, antropomorفية verhalen, prentenboek.

Poppedijntje en hare ongehoorde lotgevallen door P. A. E. Oosterhoff, met tekeningen van Daan Hoeksema in zwart/wit. Uitgegeven in circa 1920 door Gebr. Koster te Bussum. 70 pagina's. Afmetingen: 26 bij 18 cm. Oblong formaat. Handgeschreven met tekeningen tussen de tekst. Genre: speelgoed, avonturen, vliegtuigen.

Het verkeer II door J. Nijland, met plaatjes van J. Pander, Wubbo de Jonge en Jac Groot. Uitgegeven in 1942 door Jacob Bussink te Deventer. 61 pagina's. Afmetingen: 26 bij 21 cm. Oblong formaat. Met ingeplakte plaatjes. Genre: verzamelalbum, informatief, reclame-uitgave. (zie boekbespreking door Lot van den Akker)

Professor Mafuta op avontuur bij de Pygmeëën door M. F. J. Borst met illustraties van de schrijver. Uitgegeven in 1951 door W. P. van Stokkum te 's Gravenhage. 226 pagina's. Afmetingen: 14 bij 19,5 cm. Genre: avonturenroman. Trefwoorden: Afrika, safari, film. Extra: Swahili woordenlijst en landkaartje achterin.

Geschonken boeken besproken: Het verkeer II, plaatjes en praatjes over de ontwikkeling van het verkeer

Het is leuk om een boek tegen te komen uit ons eigen Deventer! Iedereen kent wel de bekende Verkade-albums, maar in het midden van de vorige eeuw was het sparen van plaatjes heel populair. Voor velen de enige manier om aan mooie boeken te komen. Bijna alle bekende merken hadden wel iets te verzamelen. Wie weet nog dat je bij de HO Havermout Tom Poes-plaatjes kon sparen? *Het Verkeer I* van de Fa. Bussink was zo gewild dat er al gauw een vervolg op stapel werd gezet....

[\[lees meer\]](#)

Boekbespreking: Marijke trilogie van Cissy van Marxveldt

Gelezen: hertaalde uitgave uit 2002 van de oorspronkelijke uitgaven in drie delen: *Marijke* (1929), *De toekomst van Marijke* (1932) en *Marijkes bestemming* (1934). Deze uitgave werd geheel herzien en bewerkt door Jan van Marxveldt (pseudoniem van Leo Beek, jongste zoon van de schrijfster). Uitgeverij: Voorkeurboek, Kampen. Omslagillustraties: Gerda van Gijzel.

Plaatje in het artikel: een oude uitgave.

[\[lees meer\]](#)

Een evacuatie met boeken

Als jongen las ik al graag en heel veel. Mijn vader had mij al leren lezen voor ik naar de lagere school ging. Maar ik zeg wel eens: "Mijn moeder heeft mij het lezen geleerd." Zij begeleidde mij namelijk in de keuze van de boeken die ik bij de leesbibliotheek mocht lenen. Wij woonden in Arnhem en ik was acht jaar toen daar op een mooie zondag op 17 september 1944 "De slag om Arnhem" ontbrandde en enkele dagen later volgde de evacuatie van die stad. Mijn moeder had in de haast van het inpakken van spulletjes er toch nog aan gedacht een drietal boeken voor mij mee te nemen. Ze zal wel gedacht hebben: "Als hij wat te lezen heeft, ontgaat hem veel ellende." Het waren drie kwartjesboeken.

[\[lees meer\]](#)

Twee zusjes

De foto van de zusjes Marie en Mien Michels in het artikel is uit 1892. Hun vader, moeder en 3 broertjes waren overleden. De oudste, Maria Gerarda (1869) werkte als dienstbode en betaalde zo

de opleiding van Hermina Maria (1873) die naaister werd. Hun vader Andreas was geboren in de Walstraat in Deventer. Zijn ouders waren Johannes Michels (Duitsland) en Hermina Maria Eynthoven (Bathmen). Andreas was nog klein toen het gezin naar Rotterdam verhuisde.

[\[lees meer\]](#)

Berichten uit Lijsje Lorresnor 4

Boekenmarkt.

Het is zondag 2 augustus en het is feest. Als ik het station uitloop zie ik een versierd kraampje met folders en plattegrondjes en iets verderop een grote poort die toegang geeft tot de stad Deventer, waar het vandaag maar om één ding gaat: Boeken, boeken en nog eens boeken.

Eénmaal op de Brink zie ik een zee van kraampjes waar geen einde aan lijkt te komen, gevuld met waar ik geen genoeg van kan krijgen: **BOEKEN**. Ik probeer niet te kijken naar al dat lekkers, want eerst is er werk aan de winkel. In Lijsje Lorresnor worden vandaag onze “dubbele” kinderboeken verkocht, dus mijn boekenfeest begint met verkopen.

Als ik binnenkom zie ik tafels vol kinderboeken, klaar gezet door collega's en familie. De meeste boeken komen van de zolder, er is dus flink gesjouwd en hard gewerkt. Vandaag werken we in drie ploegen en hopen flink te verkopen. Alle boeken mogen weg voor 1 euro, een koopje. Om 9 uur druppelen de eerste klanten binnen. Jos Wijnhoven van het gelijknamige antiquariaat in de Walstraat heeft een paar boeken gevonden en komt afrekenen. Ik durf niet te vragen welke prijs hij op de boeken gaat zetten. Een heer uit Eindhoven benutte zijn “vrij reizen” dag om bij ons boeken uit te zoeken waarin een etiketje is geplakt van de boekhandel waar het boek destijds is gekocht. Meneer probeert thuis alle gegevens van die boekhandel boven tafel te krijgen en daarna doet hij de boeken weer weg. Twee dames uit Amersfoort verzamelen illustraties van Hans Borrebach en gaan weg met twee volle boodschappentassen. Dank zij de “voetstapjes” die collega Hank van de bibliotheek op de vloer plakte, weet iedereen ons goed te vinden.

Als mijn “dienst” er op zit mag ik zelf op speurtocht. In Lijsje vond ik al drie boeken uit de Goud-Else serie, de oude uitgaven, die zijn het mooist. Lopend langs de kraampjes zie ik het ene na het andere juweel liggen. Dat wordt afgewogen en kiezen, want mijn boekenbezit past nu al niet meer in de plafondhoge kasten. Ik vind een vertaalde biografie van Jane Austen en twee boeken van Daphne du Maurier, mijn dag kan niet meer stuk.

Moe en zeer voldaan zit ik halverwege de middag in de trein op weg naar huis. Er hangt een gezellige stilte in de trein. Bijna iedereen leest of bladert in een boek.

Hoezo Nederland ontleest?

Tineke Aronson

200 jaar Koninkrijk der Nederlanden - 200 jaar geschiedenis in oude kinderboeken (4)

Komt in volgende StOKpaardje dat begin 2016 uitkomt.

Heeft u naar aanleiding van de nieuwsbrief vragen of opmerkingen, dan kunt u ons [mailen](#) of bellen.

Geschonken boeken besproken: Het verkeer II, plaatjes en praatjes over de ontwikkeling van het verkeer

Het verkeer II, plaatjes en praatjes over de ontwikkeling van het verkeer werd uitgegeven omdat het eerste boek over het verkeer zo'n ongedacht groot succes was. In de inleiding wordt er zelfs al op gezinspeeld dat er ook nog wel stof genoeg is voor een derde album.

Het werd uitgegeven door de firma Jb. Bussink te Deventer in 1942 met als doel om zoveel mogelijk koek te verkopen. Bij alle Bussink's koeksoorten werd één plaatje mee verpakt. Het hele album, dat voor fl. 0,65 kon worden besteld, bevat 96 kleine plaatjes (8 bij 6 cm) en vier grote platen (20 bij 14 en

20 bij 8 cm). Deze grote platen kon men verkrijgen door respectievelijk 8 of 4 kleine plaatjes in te leveren. Ook was er een mogelijkheid om plaatjes om te ruilen bij de Afdeling Reclame van Bussink's koekfabrieken te Deventer. Maar aanbevolen werd om eerst te ruilen met "Uw kennissen". Achterin het album staat een lijst met de titels van alle plaatjes. In onze uitgave ontbreekt er helaas één: no. 8, de mogoolsche waterkar. Eén plaatje is dubbel: no. 84, de buitenhaven van IJmuiden.

De indeling van het boek bestaat, evenals in het eerste album, uit drie categorieën: het verkeer te land, het verkeer over het water en het verkeer door de lucht. Zowel het verkeer in verschillende tijden wordt beschreven, als ook de soorten van vervoer in de verschillende werelddelen.

Het verkeer te land

Uit de oudheid zijn er al afbeeldingen van de Romeinse "carruca", een ossenwagen en bij de Germanen kende men al het gebruik van stenenwielen. Allerlei dieren werden als trekdier gebruikt, zoals, behalve ossen en paarden, ook ezels, schapen en honden. Ook werden dieren gebruikt bij de wegebouw; in de tropen zijn het vooral olifanten die de zware walsen moeten trekken. De aanleg van bruggen en wegen wordt uitvoerig besproken en ook de regeling van het verkeer door agenten in verschillende uniformen. De opkomst van het treinverkeer met het daarbij behorende spoorwegnet komt daarna uitgebreid aan de orde. De auto doet ook zijn intrede met de daarbij behorende snelwegen en maakt men kennis met de autosport. In het album worden veel merken van die tijd (1942) genoemd, zoals de Alfa Romeo, Mercedes Benz en Mazerati, die we nu nog kennen, maar ook de Carraciola, de Nuvolarie en de Brauchitch.

Het verkeer over water

Dit voert ons van eenvoudige prauwen en vloten in Indië en Zuid-Amerika naar oceaanstomers en zeesleepboten. Daartussenin allerlei soorten zeilschepen, bidders, aken, sloepen en woonarken. Havengezichten worden afgewisseld met dokken, ophaalbruggen, vuurtorens, een reddingsboot en een gewoon roeibootje. Een van de grote platen toont een mooi opgetuigde gondel in Venetië en ook is er een ereplaats toegekend aan een afbeelding van de Koningsloep, met de koninklijke standaard in top.

Het verkeer in de lucht

Dit onderwerp begint nu eens niet in de oudheid (hoewel we al sinds mensenheugenis geobsedeerd zijn door het idee om te kunnen vliegen, denk hierbij aan het verhaal van Icarus en de tekeningen van Leonardo da Vinci), maar bij een van de eerste Nederlandse vliegtuigen van Anthony Fokker, "de Spin" en de grote vlucht die het vliegverkeer sindsdien heeft genomen. Met de nodige trots wordt verteld hoe snel de ontwikkeling van het vliegverkeer in dertig jaar is gegaan, met als nieuwste snufje dat men met een zogenoemde Clipper, gemaakt in Detroit in Amerika, zelfs de oceaan over kan vliegen. Aandacht wordt besteed aan watervliegtuigen uit diverse landen er is zelfs een afbeelding van een vliegmachine die door een ander toestel in de lucht van brandstof wordt voorzien.

In het album staan, behalve de te sparen plaatjes ook nog ettelijke zwart/wit tekeningen van J. Pander. De uiterlijke verzorging van het boekwerk was in handen van de fa. Joh. Enschede en Zonen te Haarlem, die daarvoor behalve bovengenoemde kunstschilder, ook de heren Wubbo de Jonge en Jac. Groot inschakelde. Het is niet helemaal duidelijk wie wát maakte.

Wat uit het album viel, was een reclamefoldertje van JACOB BUSSINK'S EN A.P. PIETERMAN'S DEVENTER KOEKFABRIEKEN N.V. met daarin informatie over de andere verkrijgbare plaatjesalbums:

de serie "Mijn land", elf boeken over de provincies van Nederland en instructies over het verzamelen, ruilen en inplakken van de plaatjes.

Over het laatste krijgen we het advies een goede plakpasta te gebruiken, waarvoor men "Gluton" van de firma Talens te Apeldoorn adviseert. Deze is zindelijk, omdat ze niet onder de plaatjes uitkomt en bovendien zuinig in gebruik! (Zou je die nu nog kunnen kopen?) En de mededeling dat *Het Verkeer I* is uitverkocht.

Lot van den Akker

Jaargang 11, nummer 4, 2015

Boekbespreking: Marijke trilogie van Cissy van Marxveldt

De schrijfster.

Cissy van Marxveldt werd in 1889 geboren in Oranjewoud (Friesland) als Setske de Haan. Toen haar grootmoeder haar pasgeboren kleindochter kwam bewonderen zei zij: "Die had beter dood kunnen zijn". Setske was een zwak kindje en het enige kind van een progressieve hoofdonderwijzer en zijn vrouw. Grootmoeder kreeg niet gelijk, de kleine Sets was een kasplantje, maar zij ontwikkelde zich tot een echte kwajongen. Haar jeugd lijkt een beetje op die van haar heldin Joop ter Heul. Setske was gek op haar vader, die later model zou staan voor alle vaders in haar boeken: streng, maar rechtvaardig. Met haar

moeder, een wat kille vrouw, kon zij het minder goed vinden. Op haar elfde ging zij naar de driejarige HBS in Heerenveen, waar zij elk jaar met de hakken over de sloot over ging. Een tijdje kreeg zij bijles van een juffrouw Laverman, die model zou staan voor juffrouw Wijers uit de Joop ter Heul serie, maar echt zoden aan de dijk zetten deed dat niet. In haar dagboek noemt zij zichzelf de drukke, lacherige Sets. Zij wilde weg uit Oranjewoud, de wijde wereld in.

In 1908, zij is dan 19 jaar, vertrekt zij naar Engeland om au-pair te worden bij het doktersgezin Ellis in Coventry. In die tijd was dat heel bijzonder. Setskes verwachtingen waren hooggespannen, maar het viel haar bitter tegen. Na twee maanden houdt ze het al voor gezien en smeekt haar vader, in brieven naar huis, of zij niet meteen naar Nederland hoeft terug te komen, maar eerst nog een tijdje op een echte Engelse kostschool mag blijven. Dat was voor die tijd heel duur voor een onderwijzer, maar als Sets dat zo graag wil, vindt haar vader het goed. Zij gaat in Bath op kostschool en beleeft daar de tijd van haar leven. Ze heeft veel vriendinnen die haar Friese naam verbasteren tot Cissy en zij geniet met volle teugen.

Terug in Oranjewoud weet ze niet goed wat zij nu verder moet doen. Haar oude juffrouw Laverman biedt uitkomst en zorgt ervoor dat Setske als leerling-journaliste wordt aangenomen bij de Drachtser Courant en zo wordt zij de eerste vrouwelijke journaliste van Nederland. Niet voor lang, want na een half jaar wordt zij ontslagen. Zelf zegt zij hierover: "Ik kon ook werkelijk niet als verslaggeefster optreden. Misschien dat ik een te grote fantasie had, want wanneer ik een brand moest verslaan, vlocht ik er een hele roman omheen". Zij wilde schrijfster worden, geen verslaggeefster. Zij ging op kamers wonen in Amsterdam en op een kantoor werken. In het pension waar zij woonde ontmoette zij haar Grote Liefde, de enige man in haar leven, Leo Beek, iets jonger dan zij en reserve-tweede-luitenant bij de infanterie. Zij noemde hem Bob en hij haar Kees. Zij verloofden zich in 1913 en daarna verdween Leo voor drie jaar naar Canada, waar hij onder meer als cowboy werkte. Setske schreef hem dikke brieven, die hem overtuigden van haar schrijftalent. In 1916 trouwden zij en er werden twee zoons geboren: Ynze in 1916 en Leo in 1920. Het moederschap was haar niet genoeg, zij moest schrijven. Zij koos de naam Cissy van Marxveldt als schrijversnaam. De eerste twee boeken, *Game and set* (1917) en *Het hoogfatsoen van Herr Feuer* (1917) bleven vrijwel onopgemerkt. Het derde boek, *De HBS-tijd van Joop ter Heul* (1919) was raak en sloeg in als een bom. Daarna volgde het ene na het andere boek en werd zij de meest geliefde schrijfster van Nederland, een echte beroemdheid. In totaal schreef zij, tussen 1917 en 1946, zo'n 26 boeken en zijn er na haar dood in 1948, twee boeken postuum uitgebracht. Nog later heeft haar zoon

Leo Beek onder de naam Jan van Marxveldt, verschillende boeken gepubliceerd met verhalen van en over zijn moeder.

In 1929 raakte Cissy aan één kant verlamd door een hersentumor, waar zij nooit aan geopereerd is. Na een paar maanden ziekenhuis krabbelde zij weer overeind en sindsdien typte zij haar boeken met de linkerhand. In de jaren dertig werden haar boeken serieuzer, al waren zij nog wel voor een groot deel aan haar eigen leven ontleend. In de oorlog publiceerde zij niets. Haar man zat in het verzet en toen hij in 1944 werd gefusilleerd door de Duitsers, verloor zij het plezier in het schrijven. Er verschenen nog twee boeken: *Hazehart* (1946) en *De dochter van Joop ter Heul* (1946). De laatste jaren van haar leven was zij veel ziek, zij stierf op 11 november 1948, bijna 59 jaar oud. *

Het verhaal.

Marijke. In het eerste deel maken we kennis met Marijke Bovenkampdie, met haar drie oudere zussen, na de dood van hun ouders in 't Zonnehoekje in Hilversum wonen. Marijke is een vlotte, speelse, spontane "bakvis" die het leven van de zonnige kant ziet en op de H.B.S. zit. Het verhaal speelt zich af tijdens de crisis jaren voor de 2^e wereldoorlog.

Fie(ke) zorgt voor de huishouding in het Zonnehoekje, bijgestaan door het 16-jarige dienstmeisje Bep. Gerda werkt op kantoor in Amsterdam en Em is onderwijzeres met een verloofde in Indonesië. Schuin aan de overkant woont de familie Das en er ontstaat opwinding als er een heer bij de familie komt wonen. Natuurlijk maakt Marijke als eerste kennis met deze heer en al gauw wordt hij een vaste bezoeker van het Zonnehoekje en later de man van Fie. De naaste burenen in de deftige villa Dennenheuvel hebben een kleinzoon Ruut waar Marijke mee bevriend raakt. En dan is er nog de makelaar die bij de Bovenkampjes in de laan woont en belangstelling krijgt voor Gerda.

De toekomst van Marijke. Marijke heeft haar H.B.S. tijd achter de rug en geniet van haar vrijheid. Gerda is intussen getrouwd met Han de makelaar en zij hebben een zoontje. Em is met haar planter getrouwd en woont in Indonesië. Ruut studeert in Leiden en laat niet zo veel van zich horen, dat vindt Marijke verdrietig en ze begrijpt er niets van. Gerda vindt dat Marijke een baan moet zoeken, ze heeft genoeg geluierd, maar Marijke weet niet wat zij wil. Als Han geopereerd moet worden en daarna moet rusten, gaat Marijke Gerda helpen met de zorg voor Han. Tot verbazing van Gerda, doet Marijke dit met veel geduld en toewijding. Als Gerda en Han haar niet meer nodig hebben solliciteert zij bij "Bosweelde", een rusthuis. Daar leert zij het vak van verpleegster en blijkt heel goed te kunnen omgaan met de patiënten die daar verblijven. Zij heeft plezier in haar werk en voor iedereen een opbeurend woord. Ruut komt haar af en toe bezoeken en ziet haar werk als een grap en heeft alleen belangstelling voor deftige mensen. Marijke heeft zelfs het idee dat hij zich voor haar schaamt en dat zit haar niet lekker. Ze neemt zich voor zich nog niet met Ruut te verloven en wil hem eerst nog beter leren kennen.

Marijkes bestemming. Marijke gaat met één van de patiënten van Bosweelde, mevrouw van Altenburg, naar de Riviera als haar verpleegster en een beetje voor gezelschap. Daar beleeft zij een heerlijke tijd en leert ook de zoon van haar patiënte, Jan, beter kennen. Marijke beseft dat het tussen haar en Ruut nooit iets zal worden en aan het einde van het boek verklaart Jan haar zijn liefde. Eind goed, al goed.

Bespreking.

Ik las dit boek voor het eerst in 1964 en vond het prachtig. Die Marijke die durfde wat en zag alles van de leuke kant. Zelf was ik in die tijd verlegen, serieus en maakte trouw mijn huiswerk op de H.B.S. En nu nog die grote liefde..... wanneer zou die komen? Nu ruim vijftig jaar later heb ik het H.B.S. diploma op zak, zijn er meerdere grote liefdes geweest en vond ik het boek nog steeds leuk om te lezen.

Deels uit nostalgie, de jaren 50 waarin ik opgroeide verschilde niet zoveel met de tijd waarin het boek zich afspeelt, dus veel is herkenbaar. Het is vlot geschreven met gevoel voor sfeer. Het is een echt meisjes boek zoals er in die tijd een groot verschil was tussen wat meisjes en jongens lezen. Dames van mijn generatie zullen de boeken van Cissy van Marxveldt nog met plezier lezen. Mijn dochter en kleindochters beginnen er niet meer aan. In die zin is het boek niet meer van deze tijd.

Oproep.

Heeft u ook genoten van de boeken van Cissy van Marxveldt en wilt u een leuke herinnering aan één van haar boeken met de redactie delen? Mail ons en we verwerken uw reactie in het volgende StOKpaardje (info@stichtingtoudekinderboek.nl).

Tineke Aronson

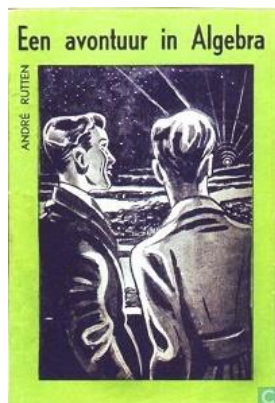
Jaargang 11, nummer 4, 2015

* Bron: Artikel van Liddie Austin in een Libelle uit 1989 ter gelegenheid van de honderdste geboortedag van Cissy van Marxveldt.

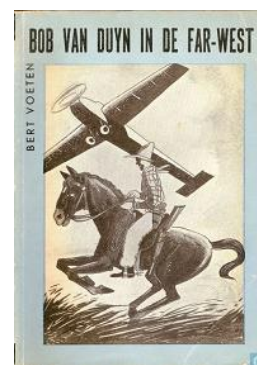
Een evacuatie met boeken

Kwartjesboeken: de naam zegt het eigenlijk al, dat waren goedkope boeken uit de jaren dertig, uitgegeven door Uitgeverij Helmond en gedrukt op slecht papier. StOK heeft er een aantal van in haar collectie. Gedurende de negen maanden die onze evacuatie duurde heb ik ze gelezen en meerdere malen herlezen. De titels waren: *Het raadselachtig auto-ongeluk* en *Een avontuur in Algebra*, beide van de hand van André Rutten en *Bob van Duyn in de Far-West*, geschreven door Bert Voeten. Lang is dat laatste boek mijn lievelingsboek gebleven. Misschien doordat het in die barre oorlogsdagen mij ontspanning bracht, maar zeker ook door de inhoud. Het ging over een jongen, Bob van Duyn, die met zijn oom naar Amerika vertrok om daar op de ranch van die oom vliegende cowboy te worden. Vanuit de lucht kan hij beter op het vee van z'n oom letten en zelfs veediefstal voorkomen. Mogelijk heeft mij ook het feit dat het boek in Amerika, het land van

onze, toen nog toekomstige bevrijders, speelde mijn voorkeur beïnvloed. De beide andere boeken spelen zich af in het vooroorlogse brave Nederland, waar toch ook cocaïnesmokkelaars aan het werk blijken te zijn. De hoofdpersonen, Henk Kingsma en zijn twee vrienden, spelen in het eerste boek een belangrijke rol bij het inrekenen van de boeven. In het tweede boek slagen Henk en zijn vrienden er in de politie te helpen bij het inrekenen van een bende zwendelaars. In dit laatste boek is het vooral opmerkelijk dat, anders dan in de meeste jongensboeken in die tijd ook een meisje, een nichtje van Henk, een hoofdrol speelt. Dat zal er ongetwijfeld mede de oorzaak van zijn dat dit boek mij altijd is bijgebleven.

Wat onze evacuatie betreft nog het volgende. Na een paar weken verblijf In Velp bij vroegere burens van mijn ouders, konden wij daar ook niet blijven. Het eten raakte op. Wij zijn toen via Hoenderloo, Otterloo en Barneveld terecht gekomen in het dorpje Achterveld in de gemeente Barneveld. Wij woonden daar in op een boerderij bij de familie Kerkhof. Daar was voor een jongetje dat ik toen nog was weinig te lezen. Wel vond ik daar op zolder eens een stapeltje van het Rooms Katholieke jeugdtijdschrift "De Engelbewaarder", een welkome, maar wat brave aanvulling op mijn leesvoer. Na de oorlog heb ik de drie kwartjesboeken nog een tijdje in huis gehad, maar toe ik eenmaal boeken voor volwassenen ging lezen heb ik ze weggedaan. Later kreeg ik daar spijt van en heb ik ze weer antiquarisch aangeschaft. Het bleef niet bij de drie hiervoor besproken titels, want nu prijken alle jongensboeken uit de serie kwartjesboeken in mijn boekenkast en soms pak ik er nog eens een om te herlezen.

Twee zusjes

Maria Gerarda schreef (zeer christelijke) boeken en artikelen in tijdschriften onder de naam Johanna Breevoort. De eerste jaren in de avonden en zelfs nachten. Maar na een paar jaar kon ze er van leven.

Hermina Maria trouwde met Isaïc Bos en kreeg 6 kinderen.

Maria Gerarda bleef lang ongehuwd woonde in bij het gezin van haar zus. Na de dood van Mien werd ze de "oma" van de familie. Ze trouwde met Henri Bakhoven. Het tamelijk welvarende echtpaar ging in Soestdijk wonen.

Maria Gerarda schreef een kastje vol boeken en maakte zich ook sterk voor de Vrouwenbeweging.

Alles is terug te vinden op Google (wat niet!!) en op de Thomas Zolder staan wat boekjes van haar. Ze had zelf geen kinderen, maar bijna alle neven en nichten schreven en publiceerden en ook onder de kleinkinderen zijn auteurs.

De oudste van Mien was mijn moeder. Zij schreef onder de naam Sophie Woudts. Ook van haar staan een paar boekjes op zolder. Ze was echter actiever in veel andere dingen, krant, radio, antiekhandel. Als vaste baan werkte ze als cheffin typekamer op het gemeentehuis. Haar eerste huwelijk eindigde in een scheiding.

De oudste dochter was vernoemd naar oudtante Marie, ze werd Maria genoemd. In Rotterdam is ook een straat naar de schrijfster vernoemd, maar dan naar haar pseudoniem Johanna Breevoort.

In 1970 kwamen mijn broer en ik toevallig in Deventer en Bathmen terecht (met onze gezinnen) en na haar pensionering kwam zus Maria hier ook wonen. Zij dook in de familiegeschiedenis en zo kwamen we er achter dat een stukje van ons verleden in de Walstraat ligt! We hadden altijd gedacht generatielange Rotterdammers te zijn. Mijn broer Jan en zus Maria zijn overleden. Voor hen heb ik een tegel in de Broederenkerk gesponsord. Toch weer een beetje terug in Deventer.